
Vakıf Üniversitelerinin Ekonomik Etkinliğinin Öğrenci Sayısı ve Gelir Değişkenleri Bağlamında İncelenmesi¹

Eren KESİM²

Geliş Tarihi: 01.06.2019

Kabul Tarihi: 04.10.2019

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı; 55 vakıf üniversitesi kapsamında 2004-2016 yılları arasında her yıl hazırlık ve birinci sınıflar için beklenen ve gerçekleşen öğrenci sayıları ile beklenen ve gerçekleşen gelirlerin bir analizini yapmaktır. Araştırma kapsamında, 2016 yılı itibariyle Türkiye’de hizmet vermekte olan toplam 55 vakıf üniversitesine ilişkin öğrenci kontenjanları ve bu kontenjanlara yerleştirilen öğrencilerden sağlanan gelir miktarları, 2004-2016 yılları arasındaki veriler bağlamında analiz edilmiştir. Her bir grup için ayrı olarak yürütülen Wilcoxon İşaretli Sıralar testleri sonucunda, üniversitelerin bekledikleri ve elde ettikleri ortalama gelirler arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Her bir grupta bulunan üniversiteler için genel bir değerlendirme yapıldığında, üniversitelerin hedefledikleri mali kazançta ulaşamadıkları söylenebilir. Bu sonuç, ayrıca doluluk oranlarının her bir kategorideki üniversiteler için ortalama olarak %70 civarında olmasıyla da paralellik göstermektedir. Kruskal Wallis H testi sonucunda üniversitelerin ortalama doluluk oranlarının, hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Genel olarak her üç hizmet yılı kategorisinde yer alan üniversitelerin aktif oldukları yıllardan itibaren ortalama doluluk bakımından %70’lik bir hedefi tutturdıkları görülmektedir. Ortalama TL gelir miktarları için yapılan Kruskal Wallis H Testi sonucunda ise en az iki hizmet yılı kategorisi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. İkili karşılaştırma testleri sonrasında bu anlamlı farklılığın 10 yıl ve üzerinde geçmişe sahip üniversiteler ile diğer iki kategoride yer alan üniversiteler arasında olduğu görülmüştür. 6-10 yıl ile 5 yıl ve altı kategorilerinde yer alan üniversitelerin ortalama gelirleri ise anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitim ekonomisi, yükseköğretimin yönetimi, vakıf üniversiteleri, ekonomik etkinlik, beşeri sermaye

---

¹ Bu araştırma için, Anadolu Üniversitesinden 30.10.2019 tarih ve 54380210-050.99 sayı ile etik kurul izni alınmıştır.

² Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, email: ekesim@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8360-128X

An Evaluation of The Efficiency of Foundation Universities in terms of Student Numbers and The Level of Income

---

Submitted by 01.06.2019

Accepted by 04.10.2019

Research Paper

Abstract

The purpose of this study is to analyse the data of 55 foundation universities between 2004 and 2016 academic years in terms of the expected and realised number of students and income of preparatory and first grade classes. The placement quotas allocated for the students and the amount of income from those registered to these quotas between 2004 and 2016 within 55 foundation universities by the year of 2016 have been analysed within the study. As a result of Wilcoxon signed ranks test, it has been found that there is a statistically significant difference between the expected and realised average income levels of the universities. Accordingly, it could be stated that the universities in each group could not achieve the income levels they targeted. This result is parallel with the fact that the student quotas of the universities in each group have barely filled up to 70%. As a result of Kruskal Wallis H test, it has been found out that there is not a significant difference between the student occupancy rate and the year of service of universities. Generally speaking, it could be inferred that the universities from three different categories sorted in terms of the year of service have achieved 70% student occupancy rate since they started their education and training activities. According to the results of Kruskal Wallis H test applied to the average income of the universities, there has been found a statistically significant difference within 'minimum two years of service' group. Paired comparison test has indicated that there is a significant difference between the universities that has over 10 years of service and those within other groups. There is not a significant difference in terms of average income between the universities having 6-10 years of service and 5 or less years of service.

Keywords: Economics of education, management of higher education, foundation universities, economic efficiency, human capital

Giriş

Bilgi toplumu gerçeğinin tüm ülkelerde kabul edilmesiyle birlikte ekonomi kurumunda meydana gelen yoğun değişim ve dönüşümün bir yansıması olarak dünyada bilgi ekonomisine geçiş süreci başlamıştır. Yeni ekonomi özünde ülkelerin küresel rekabet etme gerçeğini ön plana çıkarmıştır. Bilgi ekonomisinin ortaya çıkardığı küresel rekabette ülkelerin ön sıralarda yer alabilmesi, eğitim sistemleri aracılığıyla nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesine bir başka deyişle ülkelerin beşeri sermaye stokunun geliştirilmesine bağlıdır (Şimşek, 2014).

Günümüzde eğitim sistemlerinin temel amaçlarından birisi, gereksinim duyulan insan kaynağının çağın koşullarına uygun olarak yetiştirilmesidir. Mevcut insan kaynaklarının taleplerini karşılayabilen eğitim sistemleri bu bağlamda başarılı olarak değerlendirilmektedirler (Erdoğan, 2016).

Bilgi temeline dayanan yeni ekonomi paradigmasında yeni bilgilerin üretilerek ekonomik büyümenin sağlanması sürecinde her geçen gün nitelikli bireylere duyulan gereksinim artmaktadır. Bu bağlamda üniversiteler bilgi toplumunda ekonomik büyüme için gereken değişkenlerin geliştirilmesi sürecinde önemli sorumluluklar üstlenmektedirler. Yenilikçilik, araştırma-geliştirme ve girişimcilik kavramlarının gelişmesiyle katma değer yaratma sürecinde yetişmiş insan gücünün yadsınamaz rolü, bilgi ekonomisi gerçekliğinde üniversitelerin mevcut stratejik rollerinin önemini de her geçen gün arttırmaktadır (Bulut, 2014, s.738).

Yükseköğretim kurumları, yarattığı pozitif dışsallıklar ve mevcut ekonomik sisteme katkıları çerçevesinde bölgesel kalkınma sürecinde stratejik öneme sahiptirler. Genç nesillere bilgi ve beceriler kazandırarak onları hayata hazırlama misyonlarının yanında yaratılan katma değerle sosyal sorumluluk bilincinin de geliştirilmesiyle yükseköğretim kurumları toplumu geliştirme sürecinde aktif olarak yer almaktadırlar (Korkut, 2002).

Küresel rekabet gerçekliği günümüzde dünya ekonomisinin temel odak noktasını oluşturmaktadır. Daha önceki dönemlerde ülkeler için dünya ekonomisinde rekabet edebilmenin temel kriterlerinden birisini doğal kaynaklara sahip olma paradigması belirlemekteydi. Bilgi çağında küresel rekabet, özünde bilimsel ilerleme, yeni teknolojileri kullanma ve inovasyon temelli katma değer yaratma düşüncesine dayanmaktadır. Bunun için dünyadaki tüm ülkelerin belirledikleri eğitim politikalarının odağını, insan kaynağına yatırım yaparak yükseköğretim kurumlarının küresel rekabet güçlerini arttırma çabaları oluşturmaktadır (Sart, 2018).

Eğitim sistemlerinin genelinde yükseköğretim, ülkelerin ekonomik gelişme sürecinin temel basamağı olarak kabul edilmektedir. Bu gerçeklikten hareketle tüm ülkeler, yükseköğretim sistemlerinin geliştirilmesi için bazı temel atılımları hayata geçirmek için yoğun çaba göstermektedirler. Yükseköğretim basamağında okullaşma oranlarının arttırılması, yükseköğretim kurumlarının Ar-Ge kapasitelerinin genişletilerek üretilen yeni bilgilerin katma değere dönüştürülmesi, ifade edilen atılımların uygulama boyutlarından en önemlilerini temsil etmektedir (Günay, 2014).

Küçükcan ve Gür (2009, s.33), yükseköğretim sistemleri kapsamında ortaya çıkan yeni ve güncel konu başlıklarını şu başlıklarda sınıflandırmışlardır:

- Yükseköğretime olan talebin artması
- Küreselleşme
- Eğitimde niteliğin arttırılması
- Nitelikli öğretim üyesi yetiştirme gereksinimi
- Mezuniyet sonrası istihdam olanaklarının geliştirilmesi
- Yükseköğretim programlarının güncellenme gereksinimi
- Üniversite eğitiminde artan maliyetler
- Vakıf üniversitelerinin açılması ve yeni kaynakların oluşturulması

Eğitim kurumlarında yaşanan değişim s¼reciyle birlikte çağın gereklerine uygun nitelikte insan g¼c¼ ve bilim insanı yetiştirme, araştırma-geliştirme s¼relerine odaklanma, topluma hizmet etmeyle birlikte yeni bilgileri k¼resel rekabet gerçekliğinde katma değere d¼n¼řt¼rme, y¼ksek¼đretim kurumlarının mevcut amaçlarında meydana gelen çeşitliliği vurgulamaktadır (Kabasakal, 2014).

K¼reselleřme s¼recinin toplumsal beklentileri yeniden oluşturduğu bir d¼nemde ¼niversitelerin toplumsal gerçeklikte oynamış olduğu rollerde değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Bilgi ¼retim s¼recinin toplumsal gelişimin odak noktası haline geldiği bilgi toplumunda, toplumsal beklentilerin hızla artması karşısında y¼ksek¼đretim kurumları da s¼rekli gelişmektedir. Bu gerçeklik karşısında hem d¼nyada hem de ¼lkemizde vakıf ¼niversitelerinin de sayısı her geçen g¼n artmaktadır (Yılmaz, 2014).

Eğitim-¼đretim, araştırma-geliştirme ve toplumsal hizmetler boyutunda ¼ temel işleve sahip olan y¼ksek¼đretim kurumları gerçekliğinde vakıf ¼niversiteleri, belirtilen bu ¼ temel işlev kapsamında devlet ¼niversiteleriyle benzer ¼zellikler g¼stermektedirler. Bununla birlikte ¼rg¼tlenme, kuruluş ve işletme s¼releri açısından vakıf ¼niversiteleri, devlet ¼niversitelerinden farklı ¼zelliklere de sahip olabilmektedirler (G¼kekuř ve Yontar, 2008).

Kurumsallaşma gerçeği, g¼n¼m¼zde t¼m ¼rg¼tlerin varlıklarını s¼rd¼rebilmeleri için stratejik bir kavram olarak ¼n plana çıkmıştır. Diğer t¼m ¼rg¼tlerde olduğu gibi y¼ksek¼đretim hizmetini toplum geneline sunan ¼niversitelerin de kurumsallaşmaları b¼y¼k ¼nem taşımaktadır. Konu vakıf ¼niversiteleri ¼zelinde ele alındığında, k¼reselleřme s¼recinin yeni teknolojik gelişmelerle ivmelendirdiği değişim s¼recine vakıf ¼niversitelerinin uyum sağlayarak eğitim hizmeti ¼retimini gelecekte de s¼rd¼rebilmeleri için gelişen yeni teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve etkili ¼rg¼t yapıları kurmaları gerekmektedir (şakar, 2008).

Yükseköğretimin yönetimi ve eğitim ekonomisi alanlarında vakıf üniversiteleriyle ilgili Türkiye’de yapılan bazı temel araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmaların önemli konu başlıklarına odaklandıkları görülmüştür. Bu konular yükseköğretim hizmetlerinin pazarlanması (Çeken, 2012; Sönmez, 2014), yükseköğretimin finansmanı, talep ve kalite (Çimen, 2012; Özkan & Gedikoğlu, 2014), bütçe yönetimi ve finansal raporlama (Çam-Tosun, 2015; Temiz, 2014), mali özerklik (İlağa, 2010), vakıf üniversitelerinin Türk Yükseköğretim Sistemine etkileri ve eğitim faaliyetlerinin mevcut durumu (Cevher, 2015; Erguvan, 2010), veri zarflama analizi tekniğiyle vakıf üniversitelerinin etkinlik çözümlemesi (Özel-Kadılar, 2015; Yüksel, 2014;), vakıf üniversitelerinin finansal sorunları (Söyler, 2008), yükseköğretime yapılan eğitim harcamaları ve ekonomik kalkınma (İbrahimoğlu, 2010), stratejik yönetim (Birinci, 2014) olarak sınıflandırılabilir. Yapılan literatür çalışması sonucunda Türk Yükseköğretim Sisteminde, yükseköğretim kurumlarının etkinliğini öğrenci sayısı ve gelir değişkenleri bağlamında vakıf üniversiteleri açısından ele alan bir araştırma bulgusuna rastlanmamıştır.

Bu gerçeklikten hareketle bu çalışmanın amacı; 55 vakıf üniversitesi için, 2004-2016 yılları arasında her yıl hazırlık ve birinci sınıflar için beklenen ve gerçekleşen öğrenci sayıları ile beklenen ve gerçekleşen gelirlerin bir analizini yapmaktır. Bu temel amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Ele alınan 2004-2016 yılları arasındaki veriler bağlamında:

1. 10 yıl ve üzerinde veriye sahip vakıf üniversitelerinin doluluk oranları yıllara göre nasıl değişmektedir?
2. 10 yıl ve üzerinde veriye sahip vakıf üniversitelerinin ortalama TL ve USD gelirleri yıllara göre nasıl değişmektedir?
3. 6-10 yıl arası veriye sahip vakıf üniversitelerinin doluluk oranları yıllara göre nasıl değişmektedir?

4. 6-10 yıl arası veriye sahip vakıf üniversitelerinin ortalama TL ve USD gelirleri yıllara göre nasıl değişmektedir?
5. 5 yıl ve altında veriye sahip vakıf üniversitelerinin doluluk oranları yıllara göre nasıl değişmektedir?
6. 5 yıl ve altında veriye sahip vakıf üniversitelerinin ortalama TL ve USD gelirleri yıllara göre nasıl değişmektedir?
7. Hizmet yıllarına göre gruplandırılan üniversitelerin beklenen ve gerçekleşen ortalama TL gelirleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Üniversitelerin doluluk oranları ve gerçekleşen ortalama TL gelir miktarları hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde ilgili araştırmanın modeli, evren, örneklem ve araştırma verilerinin toplanma süreçlerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

2016 yılı itibariyle Türkiye’de hizmet vermekte olan toplam 55 vakıf üniversitesine ilişkin öğrenci kontenjanları ve bu kontenjanlara yerleştirilen öğrencilerden sağlanan gelir miktarlarının, 2004-2016 yılları kapsamındaki verilerinin analizinin yapılmasının amaçlandığı bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırma olarak kurgulanmıştır. Betimsel çalışmalar çoğunlukla “tarama” çalışmaları olarak da ele alınmaktadır (Erkuş, 2017, s.123). Bir araştırma modeli olarak tarama, bugün ya da geçmişte mevcut olan bir durumu, var olan şekliyle ortaya koymayı ya da betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2016, s.109).

Evren ve Örneklem

Bu araştırma kapsamında, Türkiye’de 2016 yılı itibariyle aktif olarak öğrenci kabul eden toplam 55 vakıf üniversitesine ilişkin veriler ele alınarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda örneklem alınma yoluna gidilmeyip evren üzerinde araştırma yürütülmüştür. Dolayısıyla doğrudan evren verisi üzerinde çalışılmış olup herhangi bir örneklem seçimi söz konusu olmamıştır. Aşağıda yer alan Tablo 1’de 2004-2016 yılları arasındaki verilerde 5’er yıllık dilimler dikkate alındığında her bir dilim içinde kaç üniversitenin yer aldığına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1

Hizmet Yıllarına Göre Üniversite Sayıları

5 ve altı	6-10 yıl arası	10 yıl üzeri
10	21	24

Tablo 1’de görüldüğü gibi mevcut 55 üniversitenin 10’u ele alınan veriler bağlamında 5 yıl ve daha az bir geçmişe sahipken, 24 üniversitenin ise 10 yılın üzerinde bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir. Geriye kalan 21 üniversite ise 6-10 yıl arası veri geçmişine sahiptir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada kullanılan veriler 55 Vakıf Üniversitesinin 2004-2016 yılları arasında yayımlanan ÖSYM yerleştirme ve ek yerleştirme kılavuzları incelenerek toplanmıştır. Öncelikle doluluk oranlarının belirlenebilmesi için her yıla ait kontenjan ve ek kontenjan kılavuzları karşılaştırılarak kontenjan olarak belirlenen ve açık kalan kontenjan sayıları tek tek hesaplanarak, beklenen ve gerçekleşen öğrenci sayıları belirlenmiştir.

Daha sonra her vakıf üniversitesinin o yıla ait ücretleri, her üniversite için belirtilen; ücretli, %70, %50 ve %25 burslu sınıflandırması göz önüne alınarak ve ödeme tutarları

belirlenerek, elde edilen ve beklenen gelirler Türk Lirası ve Dolar olarak hesaplanmıştır. Dolar hesabında, ait olduğu yılın Ağustos ayı Türk Lirası karşılığı ele alınmıştır. Veri seti ÖSYM yerleştirme ve ek yerleştirme kılavuzlarına dayanılarak oluşturulmuştur. 2004-2016 yılları arasında ÖSYM tarafından yayımlanan yerleştirme ve ek yerleştirme kılavuzları kaynakçada gösterilmiştir. Ayrıca, Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 30.10.2019 tarih ve 54380210-050.99 sayı ile, ilgili araştırma kapsamında etik kurul onayı alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin analizinde ilk adım olarak Microsoft Excel programı kullanılarak üniversitelerin her yıl açtığı kontenjan ve bu kontenjanlara kayıt yaptıran öğrenci sayıları birbirlerine oranlanmak suretiyle her yıl için doluluk yüzdeleri hesaplanmıştır. Hesaplanan doluluk yüzdelerinin her bir kategoride yer alan üniversiteler için genel ortalamaları hesaplanmıştır. Doluluk yüzdelerinin ardından, her bir üniversite için ortalama gerçekleşen TL ve USD gelir tutarları hesaplanarak, bu değerler tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur.

Veri analizinin ikinci aşamasında SPSS 20 programı kullanılarak 7. araştırma problemine yanıt aramak amacıyla parametrik olmayan testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Son araştırma problemine yanıt aramak için de yine parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H Testi kullanılmış ve ardından ikili karşılaştırma testleri yapılmıştır. Parametrik olmayan testlerin kullanılmasındaki temel neden, Tablo 1’de belirtildiği gibi her bir kategoride yer alan üniversite sayısının 30’un altında olması ve parametrik testlerin verimli olmayacağı düşüncesidir (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2017).

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma evrenini kapsayan 55 vakıf üniversitesinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

10 Yılın Üzerinde Geçmişe Sahip Üniversitelere İlişkin Betimsel Bulgular

Aşağıda yer alan Tablo 2’de 10 yılın üzerinde hizmet vermekte olan toplam 24 vakıf üniversitenin doluluk yüzdeleri okunmayı kolaylaştırmak için 2004 ile 2012 yılları arasında 3’er yıllık; 2013 ile 2016 yılına kadar olan son dönemde ise 4 yıllık dilimin ortalamaları alınmak suretiyle sunulmuştur. Üniversitelerin sıraları, yüzdelerin genel ortalama değerlerinin büyükten küçüğe doğru sıralanması ile verilmiştir. Bu doluluk yüzdeleri, ilgili üniversitenin bir nevi hedeflediği öğrenci sayısına ulaşma başarısını da göstermektedir.

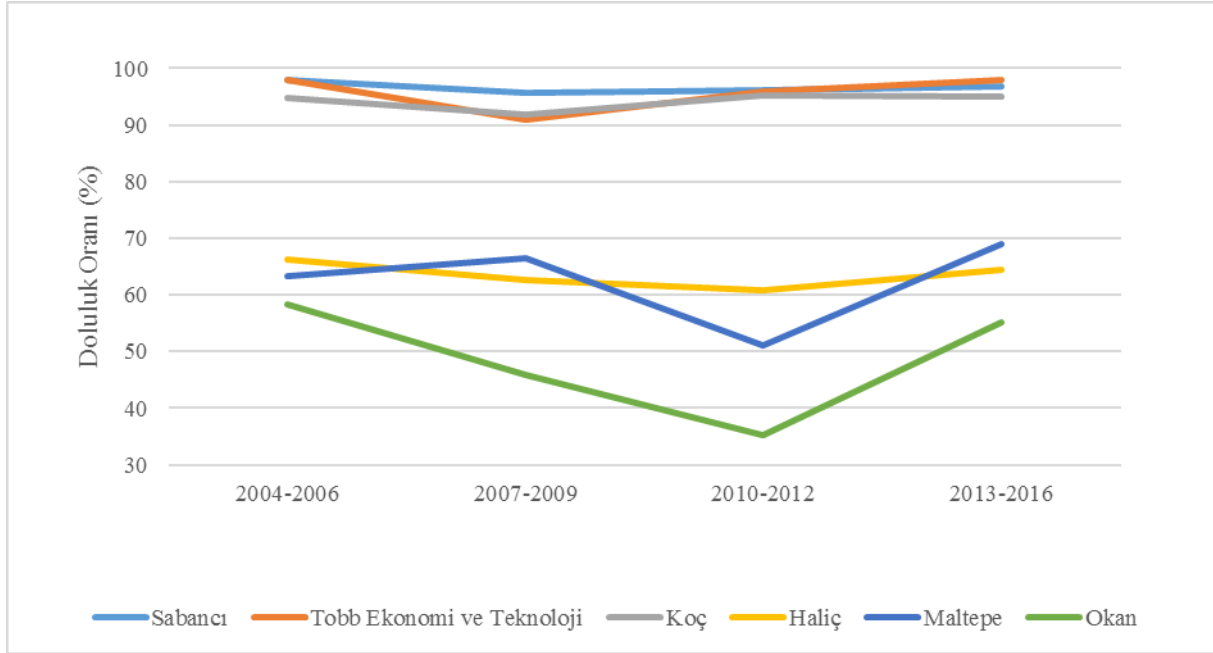
Tablo 2

10 Yılın Üstünde Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin Doluluk Oranları (%)

Üniversite	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2016	Gen. Ort.
Sabancı	98,0	95,7	96,1	96,8	96,6
Tobb Ekonomi ve Teknoloji	98,0	90,8	95,9	98,0	95,7
Koç	94,7	91,8	95,3	94,9	94,2
İstanbul Bilim	98,0	90,2	84,0	84,0	89,1
İstanbul Ticaret	91,1	85,2	84,7	75,9	84,2
İhsan Doğramacı Bilkent (Bilkent)	77,9	75,3	87,0	95,5	83,9
Çankaya	84,9	77,2	82,8	87,7	83,2
Başkent	94,6	80,2	68,9	79,7	80,8
Yaşar	76,0	75,8	72,3	91,5	78,9
Yeditepe	70,8	75,7	79,2	83,5	77,3
İstanbul Kültür	70,7	77,9	73,7	85,1	76,8
İzmir Ekonomi	81,7	81,5	67,3	75,0	76,4
Ufuk	73,2	72,1	67,5	85,6	74,6
Kadir Has	78,3	78,8	68,8	72,4	74,6
Bahçeşehir	75,1	79,5	71,8	70,0	74,1
Atılım	71,2	63,0	59,6	86,4	70,1
Beykent	61,5	67,0	72,3	71,0	68,0
Çağ	65,9	60,7	60,4	83,4	67,6
İstanbul Bilgi	65,8	59,0	63,9	80,3	67,2
Doğuş	73,3	68,1	56,9	69,0	66,8
Işık	62,1	59,3	66,6	67,7	63,9
Haliç	66,1	62,5	60,7	64,4	63,4
Maltepe	63,3	66,5	51,1	68,9	62,4
Okan	58,4	45,9	35,1	55,1	48,6

*Sunulan ortalamalar 3'er yıllık dönemlerin ortalamaları olup, yalnızca 2013-2016 dönemi için 4 yıllık ortalama sunulmuştur.

Tablo 2'deki en çok ve en az doluluk ortalamasına sahip 3'er üniversitenin yıllara göre öğrenci alımına ilişkin performans eğrileri aşağıda yer alan Şekil 1'de görselleştirilmiştir.

Şekil 1. 10 yılın üzerinde hizmet veren üniversitelerin doluluk oranları grafiği (en çok ve en az orana sahip 6 üniversite için)

Şekil 1'de görüldüğü gibi bu gruptaki üniversiteler içerisinde doluluk oranı bakımından en iyi performans gösteren ilk üç üniversite sırasıyla Sabancı, TOBB Ekonomi ve Teknoloji ile Koç Üniversiteleri olmuştur. Anılan üniversitelerin doluluk oranlarının %90'ın üzerinde seyrettiği ve bunu istikrarlı bir şekilde sürdürdükleri grafikten açıkça görülmektedir. Öte yandan yine bu 24 üniversite içerisinde yer alan Haliç, Maltepe ve Okan Üniversiteleri ise doluluk oranı bakımından %70'in altındaki genel ortalamalar ile en düşük performans gösteren 3 üniversite olmuştur.

Bu üniversitelerin doluluk oranları belirgin düzeyde değişkenlik göstermiş olup, özellikle Okan Üniversitesi'nin 2010-2012 dilimi için ortalama doluluk oranının %35'lere kadar gerilediği dikkat çekmektedir. Üniversitelerin doluluk oranları aynı zamanda beklenen

ve gerçekleşen gelirlerin arasındaki farkı da doğrudan etkilemektedir. Daha açık bir ifadeyle, doluluk oranı %100'e yaklaştıkça, beklenen ve gerçekleşen gelirlerin arasındaki farkın kapanacağı açıktır.

Aşağıda yer alan Tablo 3'te 24 üniversitenin 2004 ile 2016 yılları arasında elde ettikleri ortalama gelir miktarları Türk Lirası (TL) ve ilgili yılın Ağustos ayı kuruna dayalı olarak hesaplanan Amerikan Doları (USD) cinsinden sunulmuştur. Tabloların okunabilirliğinin sağlanması açısından üniversite sıralamaları azalan değerlere göre düzenlenmiştir.

Tablo 3

10 Yılın Üzerinde Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin Ortalama TL ve USD Gelirleri

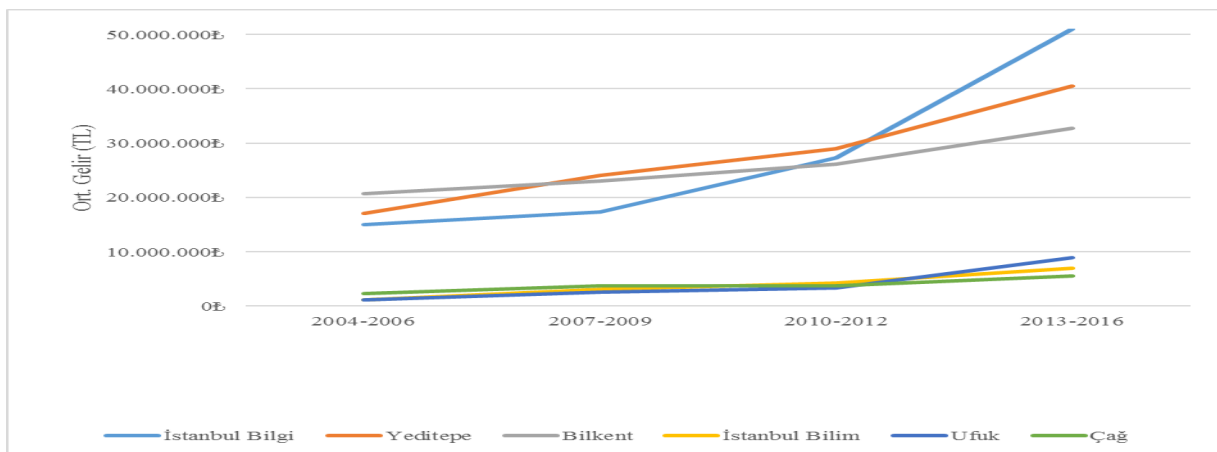
Üniversite	Ort. Gelir (TL)	Üniversite	Ort. Gelir (USD)
İstanbul Bilgi	29,403,998.62 ₺	Yeditepe	\$ 15,999,168.92
Yeditepe	28,649,848.69 ₺	İstanbul Bilgi	\$ 15,556,892.23
İhsan Doğramacı Bilkent (Bilkent)	26,186,212.38 ₺	İhsan Doğramacı Bilkent (Bilkent)	\$ 14,308,412.54
Bahçeşehir	24,406,539.08 ₺	Bahçeşehir	\$ 12,916,932.77
Başkent	16,991,935.85 ₺	Başkent	\$ 9,722,099.85
Koç	16,797,241.46 ₺	Koç	\$ 9,319,812.62
Sabancı	15,039,487.31 ₺	Sabancı	\$ 8,317,732.54
İstanbul Kültür	14,818,587.00 ₺	İstanbul Kültür	\$ 7,924,923.92
Beykent	14,330,557.46 ₺	Maltepe	\$ 7,622,547.00
Maltepe	14,123,825.46 ₺	Beykent	\$ 7,409,309.69
Okan	13,967,298.08 ₺	Okan	\$ 7,006,600.92
İzmir Ekonomi	12,295,205.54 ₺	İzmir Ekonomi	\$ 6,794,921.38
Atılım	10,597,049.31 ₺	Atılım	\$ 5,867,828.54
Kadir Has	10,319,905.23 ₺	Kadir Has	\$ 5,468,854.08
Çankaya	8,716,543.00 ₺	Çankaya	\$ 4,753,341.92
İstanbul Ticaret	8,659,481.38 ₺	İstanbul Ticaret	\$ 4,584,872.38
Tobb Ekonomi ve Teknoloji	8,487,925.00 ₺	Tobb Ekonomi ve Teknoloji	\$ 4,493,620.62
Yaşar	8,218,802.77 ₺	Yaşar	\$ 4,411,218.00
Doğuş	6,906,942.85 ₺	Doğuş	\$ 4,196,140.08
Işık	6,790,547.00 ₺	Haliç	\$ 3,986,786.08
Haliç	6,722,948.31 ₺	Işık	\$ 3,789,211.62
İstanbul Bilim	4,617,531.36 ₺	İstanbul Bilim	\$ 2,408,658.73
Ufuk	4,374,343.08 ₺	Çağ	\$ 2,251,835.54
Çağ	3,952,722.85 ₺	Ufuk	\$ 2,185,401.62

Tablo 3'teki ortalama gerçekleşen gelir düzeyleri incelendiğinde, TL cinsinden en yüksek gelir elde eden üniversiteler sırasıyla İstanbul Bilgi, Yeditepe ve İhsan Doğramacı

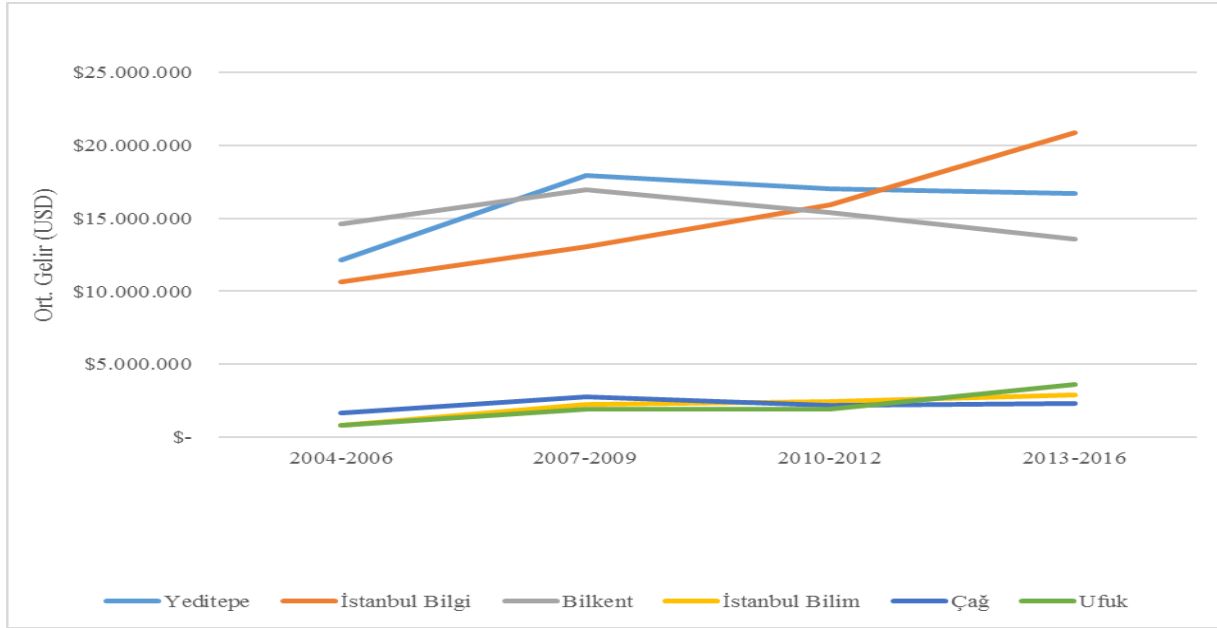
Bilkent Üniversiteleri olmuştur. Öte yandan bu sıralamada en düşük gelir elde eden üniversiteler ise sırasıyla İstanbul Bilim, Ufuk ve Çağ Üniversiteleri olmuştur.

USD cinsinden sunulan sıralamalarda ise bazı değişikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. USD olarak en çok gelir sağlayan ilk üç üniversite sırasıyla Yeditepe, İstanbul Bilgi ve İhsan Doğramacı Bilkent Üniversiteleri olmuştur. TL ve USD sıralamalarındaki bu değişiklikler, geçmiş yıllardaki kur farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Örneğin bir üniversitenin USD kurunun düşük olduğu yılda daha fazla TL gelir elde etmiş olması durumu, onu genel ortalama USD sıralamasında daha üste taşımış olabilir. USD olarak en az gelir elde eden üç üniversiteye ilişkin sıralamada ise Ufuk ve Çağ Üniversitelerinin yer değiştirdiği görülmektedir.

Aşağıda yer alan Şekil 2 ve Şekil 3'te TL ve USD cinsinden en çok ve en az ortalama gelire sahip 6 üniversitenin 3'er yıllık dilimlerdeki ortalama gelir miktarlarının değişim grafiklerine yer verilmiştir. İlgili grafiklerde, anılan üniversitelerin 3 yıllık dilimlere göre ortalama TL ve USD gelirlerinin eğilimleri izlenebilir. İki grafik beraber değerlendirildiğinde, değişkenlik gösteren kurlar neticesinde USD ortalamalarının TL ortalamaları gibi düzenli bir artış eğilimi göstermediği dikkat çekmektedir.

Şekil 2. 10 yılın üzerinde hizmet veren üniversitelerin ortalama TL gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için).

Şekil 3. 10 yılın üzerinde hizmet veren üniversitelerin ortalama USD gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için).

6-10 Yıl Arası Geçmişe Sahip Üniversitelere İlişkin Betimsel Bulgular

Aşağıda yer alan Tablo 4’te, 6-10 yıl arası geçmişe sahip 21 üniversitenin 2008-2016 yılları için doluluk yüzdeleri sunulmuştur.

Tablo 4

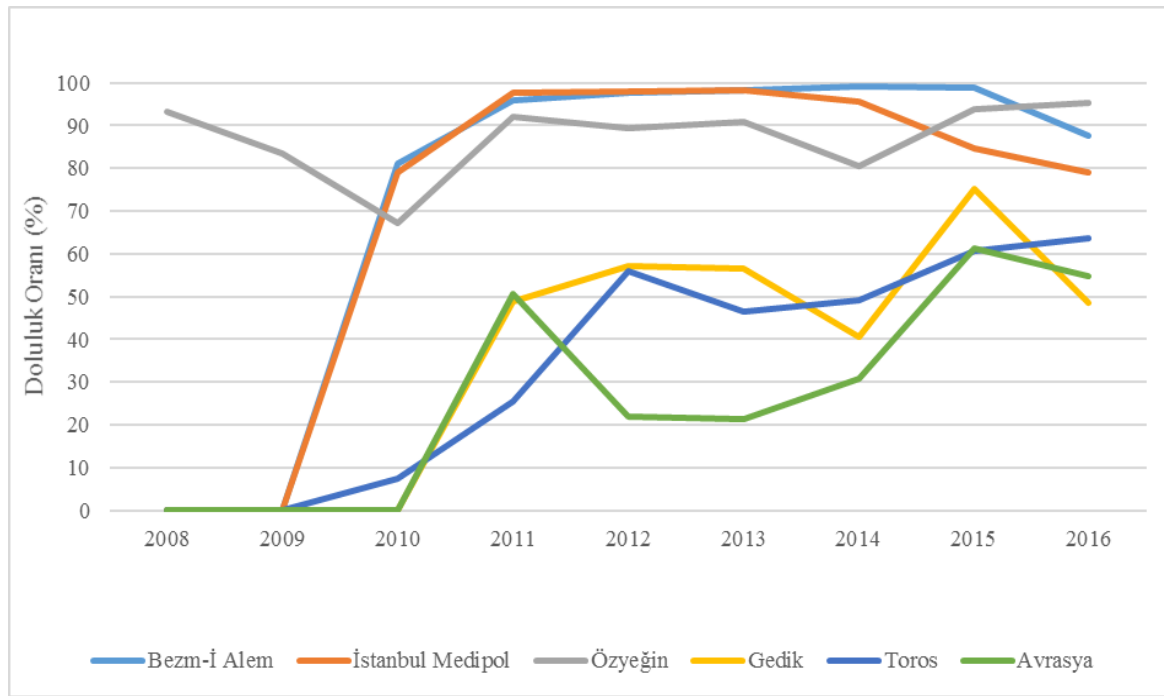
6-10 Yıl Arası Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin Doluluk Oranları

Üniversite	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Gen. Ort.
Bezm-i Alem	-	-	81,3	95,8	97,6	98,4	99,2	98,8	87,7	94,1
İstanbul Medipol	-	-	79,0	97,5	98,1	98,3	95,7	84,6	79,1	90,3
Özyeğin	93,3	83,3	67,3	92,0	89,4	90,9	80,6	93,9	95,2	87,3
Nuh Naci Yazgan	-	-	-	76,0	91,6	86,1	85,8	94,8	88,3	87,1
Türk Hava Kurumu	-	-	-	74,0	96,1	73,8	83,0	90,4	-	83,5
İstanbul Şehir	-	-	76,3	94,6	83,3	92,3	75,1	86,5	75,5	83,4
Acıbadem	-	78,5	50,6	91,9	86,5	80,8	90,8	88,4	87,4	81,8
Fatih Sultan Mehmet	-	-	62,5	78,0	71,1	88,0	72,9	94,2	96,2	80,4
İstanbul Sabahattin Zaim	-	-	-	71,9	64,6	81,1	72,0	94,2	97,1	80,2
İstanbul 29 Mayıs	-	-	16,7	87,4	70,7	81,6	84,3	83,9	97,2	74,5
Piri Reis	-	74,1	67,2	83,0	44,8	51,8	57,6	86,7	88,4	69,2
Hasan Kalyoncu	-	-	17,4	52,5	63,1	84,3	79,4	92,1	90,2	68,4
Kto Karatay	-	-	47,0	50,2	55,8	65,5	67,7	88,0	88,8	66,1
İstanbul Aydın	68,9	49,2	49,9	71,9	68,7	65,0	70,1	77,9	71,9	65,9
Yeniüzyıl	-	-	54,3	43,1	44,8	58,4	60,4	80,7	87,8	61,4

İstanbul Kemerburgaz	-	-	-	56,6	37,3	69,7	62,7	80,8	55,4	60,4
İstanbul Gelişim	-	-	-	23,1	53,8	65,6	69,2	69,1	80,2	60,2
İstanbul Arel	53,3	39,5	52,1	59,8	58,1	53,2	57,0	59,8	61,5	54,9
Gedik	-	-	-	48,9	57,3	56,6	40,7	75,2	48,6	54,5
Toros	-	-	7,4	25,4	56,0	46,4	49,3	60,6	63,7	44,1
Avrasya	-	-	-	50,5	21,9	21,4	30,7	61,3	54,8	40,1

İlgili tabloda görüldüğü gibi ilgili yılda aktif olmayan üniversiteler için hücreler boş bırakılmış ve genel doluluk ortalamaları ise mevcut yıllar için hesaplanmıştır. Ortalama doluluk yüzdeleri bakımından en iyi performans gösteren ilk üç üniversite sırasıyla Bezm-i Alem, İstanbul Medipol ve Özyeğin Üniversiteleri olmuştur. Bu sıralamada son üç sırayı ise Gedik, Toros ve Avrasya Üniversiteleri almıştır.

Aşağıda yer alan Şekil 4'te, Tablo 5'te yer alan doluluk oranlarının en çok ve en az orana sahip 3'er üniversite için ilgili yıllara göre değişimleri görselleştirilmiştir.

Şekil 4. 6-10 yıl arası hizmet vermekte olan üniversitelerin doluluk oranları grafiği (en çok ve en az orana sahip 6 üniversite için).

Tablo 5

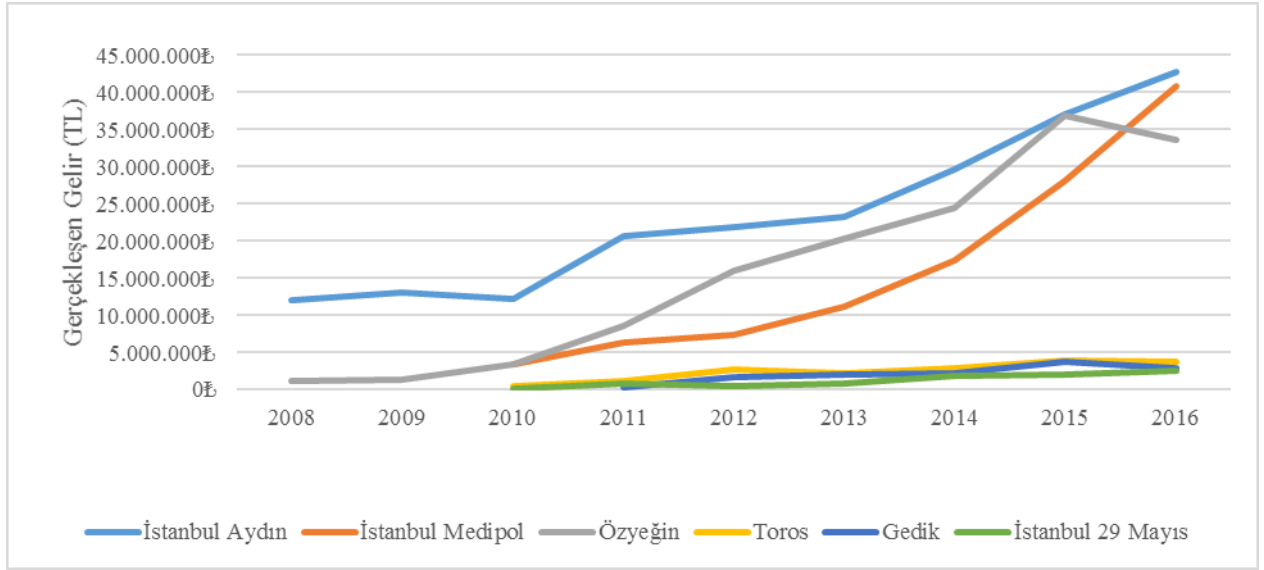
6-10 Yıl Arası Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin TL ve USD Cinsinden Ortalama Gelir Miktarları

Üniversite	Ort. Gelir (TL)	Üniversite	Ort. Gelir (USD)
İstanbul Aydın	23.556.429,89 ₺	İstanbul Aydın	\$ 11.607.874,00
Özyeğin	16.320.895,00 ₺	İstanbul Gelişim	\$ 7.531.956,83
İstanbul Medipol	16.132.849,22 ₺	Özyeğin	\$ 7.185.965,67
İstanbul Gelişim	11.700.557,50 ₺	İstanbul Medipol	\$ 6.853.108,29
İstanbul Arel	11.179.408,67 ₺	İstanbul Kemerburgaz	\$ 6.210.205,50
Hasan Kalyoncu	11.071.750,00 ₺	İstanbul Arel	\$ 5.670.923,89
Yeniyüzyıl	10.099.785,00 ₺	Yeniyüzyıl	\$ 4.672.792,57
İstanbul Sabahattin Zaim	9.931.344,57 ₺	Hasan Kalyoncu	\$ 3.143.557,43
İstanbul Kemerburgaz	7.191.767,86 ₺	Kto Karatay	\$ 3.048.376,14
Türk Hava Kurumu	7.167.903,57 ₺	İstanbul Sabahattin Zaim	\$ 2.758.820,67
Kto Karatay	6.677.492,50 ₺	İstanbul Şehir	\$ 2.691.446,14
Acıbadem	6.116.602,86 ₺	Türk Hava Kurumu	\$ 2.568.026,40
İstanbul Şehir	5.621.946,40 ₺	Fatih Sultan Mehmet	\$ 2.430.396,71
Fatih Sultan Mehmet	5.376.519,57 ₺	Acıbadem	\$ 2.368.691,13
Bezm-i Alem	5.237.350,50 ₺	Bezm-i Alem	\$ 2.259.313,00
Piri Reis	4.783.590,86 ₺	Avrasya	\$ 1.861.261,33
Nuh Naci Yazgan	3.836.916,00 ₺	Piri Reis	\$ 1.728.440,38
Avrasya	3.124.843,33 ₺	Nuh Naci Yazgan	\$ 1.297.626,33
Toros	2.349.540,00 ₺	Toros	\$ 1.051.418,29
Gedik	2.080.026,67 ₺	Gedik	\$ 897.337,17
İstanbul 29 Mayıs	1.137.606,43 ₺	İstanbul 29 Mayıs	\$ 483.090,71

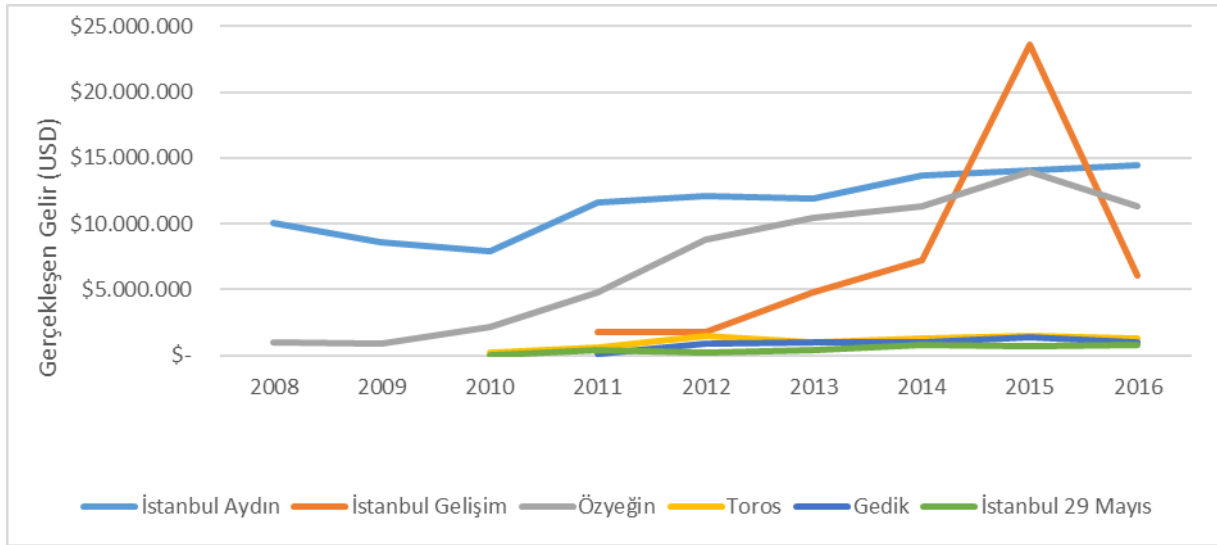
Yukarıda yer alan Tablo 5'te bu üniversiteler için hesaplanan ortalama TL ve USD gelir tutarlarına yer verilmiştir. Sağlanan ortalama TL gelir tutarları bakımından ilk üç sırayı İstanbul Aydın, Özyeğin ve İstanbul Medipol Üniversiteleri almıştır. Son üç sırada ise Toros, Gedik ve İstanbul 29 Mayıs Üniversiteleri yer almıştır. USD bazlı sıralamalarda ilk üç sırayı İstanbul Aydın, İstanbul Gelişim ve Özyeğin Üniversiteleri alırken, son üç üniversite sıralaması ise TL bazlı sıralama ile aynı kalmıştır.

Aşağıda yer alan Şekil 5 ve Şekil 6'da, 6-10 yıl arası hizmet geçmişine sahip üniversitelerin TL ve USD cinsinden en çok ve en az ortalama gelire sahip olanların (ilk ve son 3) yıllık gerçekleşen gelir miktarlarının değişim grafiklerine yer verilmiştir.

Şekil 5. 6-10 yıl arası hizmet vermekte olan üniversitelerin yıllık gerçekleşen TL gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için)

Şekil 6. 6-10 yıl arası hizmet vermekte olan üniversitelerin yıllık gerçekleşen USD gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için)

5 Yıl ve Altı Geçmişe Sahip Üniversitelere İlişkin Betimsel Bulgular

Aşağıda yer alan Tablo 6'da, en fazla 5 yıllık veri geçmişine sahip 10 üniversitenin 2012-2016 yılları için doluluk yüzdeleri sunulmuştur. Tabloda görüldüğü gibi ilgili yılda aktif

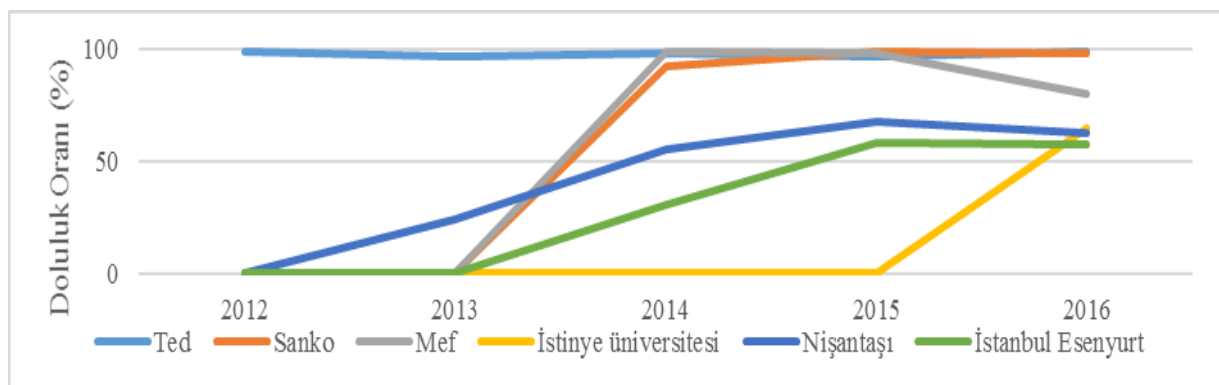
olmayan üniversiteler için hücreler boş bırakılmış ve genel doluluk ortalamaları ise mevcut yıllar için hesaplanmıştır.

Tablo 6

En Fazla 5 Yıldır Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin Doluluk Oranları

Üniversite	2012	2013	2014	2015	2016	Gen. Ort.
Ted	98,6	96,5	98,2	96,7	98,4	97,7
Sanko	-	-	92,3	98,6	98,1	96,3
Mef	-	-	98,6	98,2	79,8	92,2
Antalya Bilim	43,4	87,5	87,7	96,9	89,6	81,0
Biruni	-	-	76,0	79,5	72,6	76,0
Üsküdar	39,4	58,4	68,6	89,2	90,4	69,2
Alanya Hamdullah Emin Paşa	-	-	26,0	88,6	90,9	68,5
İstinye	-	-	-	-	64,4	64,4
Nişantaşı	-	24,3	55,6	67,5	62,6	52,5
İstanbul Esenyurt	-	-	30,9	58,4	57,3	48,9

Tablo 6’da yer alan hedeflenen kontenjanların doldurulması bağlamında bir değerlendirme sunan ortalama doluluk yüzdeleri incelendiğinde, en iyi performans gösteren ilk üç üniversitenin sırasıyla TED, Sanko ve MEF Üniversiteleri olduğu görülmektedir. Bu sıralamada son üç sırayı ise İstinye, Nişantaşı ve İstanbul Esenyurt Üniversiteleri almıştır. Bu duruma ait grafik aşağıda sunulmuştur.

Şekil 7. En fazla 5 yıldır hizmet vermekte olan üniversitelerin doluluk oranları grafiği (en çok ve en az orana sahip 6 üniversite için)

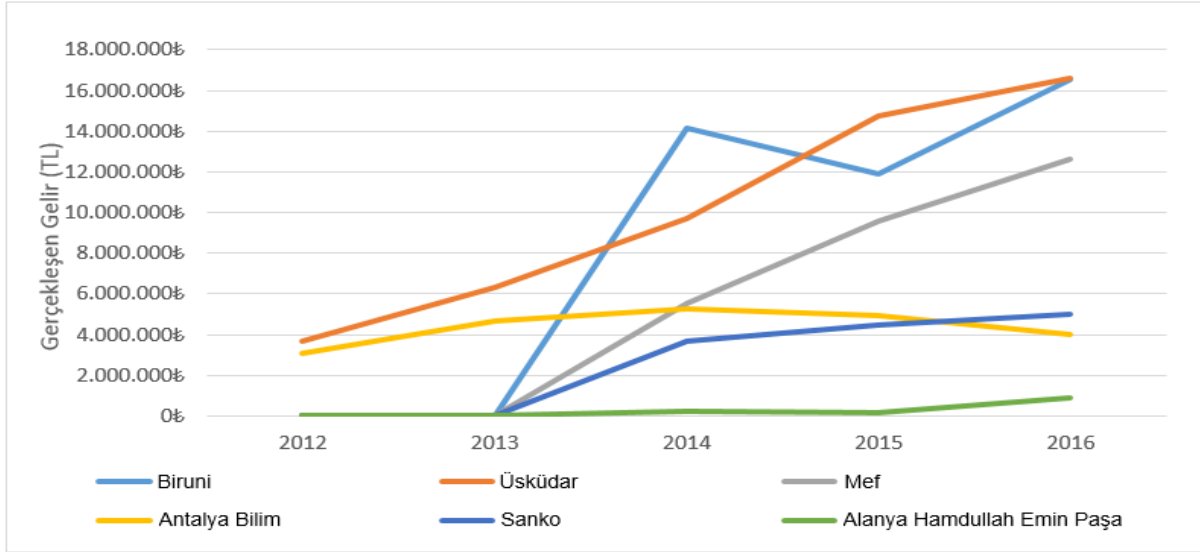
Aşağıda yer alan Tablo 7’de ise bu üniversiteler için hesaplanan ortalama TL ve USD gelir tutarlarına yer verilmiştir. Sağlanan ortalama TL gelir tutarları bakımından ilk üç sırayı Biruni, Üsküdar ve Mef Üniversiteleri almıştır. USD gelir sıralamalarında ilk iki sıra TL sıralaması ile aynı olup, üçüncü sırada Mef yerine Nişantaşı Üniversitesi yer almıştır. TL bazlı sıralamanın son üç sırasında sırasıyla Antalya Bilim, Sanko ve Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversiteleri yer almaktadır. USD bazlı sıralamanın son üç basamağı ise İstinye, Sanko ve Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversiteleri şeklinde olmuştur.

Tablo 7

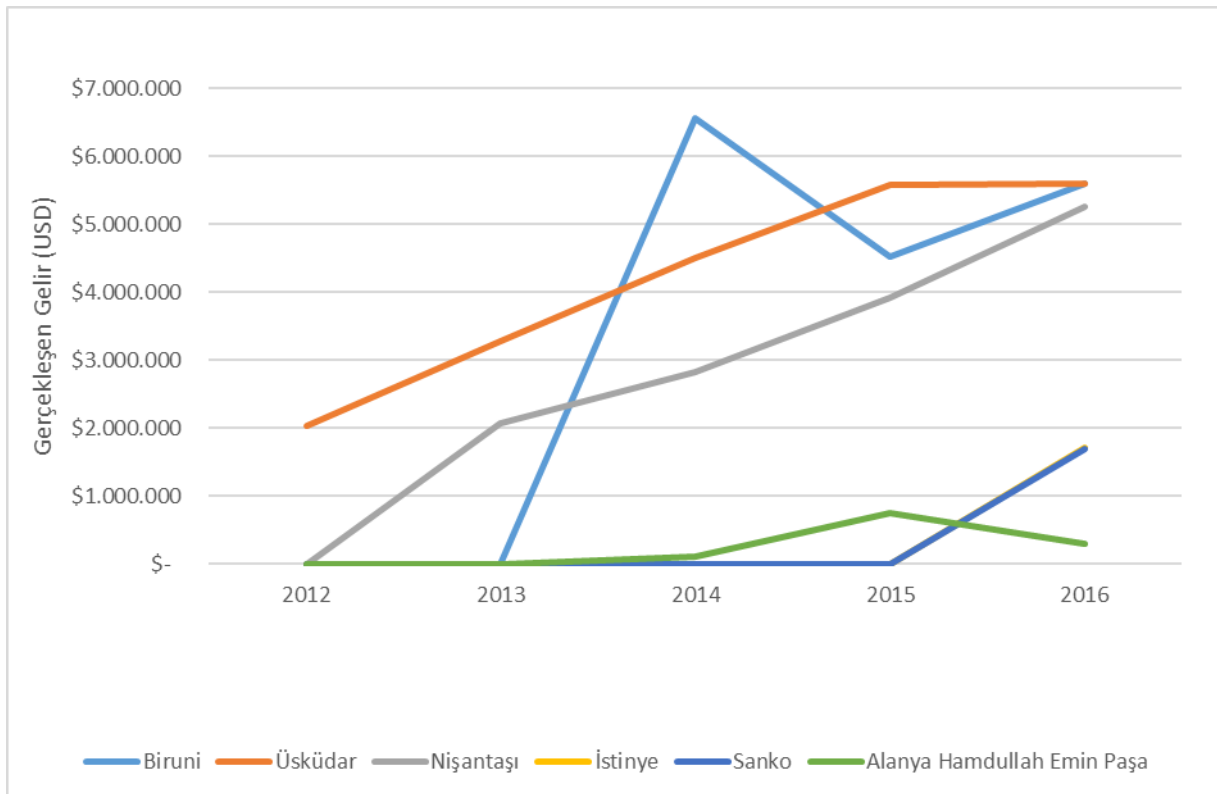
En Fazla 5 Yıldır Hizmet Vermekte Olan Üniversitelerin TL ve USD Cinsinden Ortalama Gelir Miktarları

Üniversite	Ort. Gelir (TL)	Üniversite	Ort. Gelir (USD)
Biruni	14,208,627.67 ₺	Biruni	\$ 5,552,960.00
Üsküdar	10,214,439.00 ₺	Üsküdar	\$ 4,200,150.20
Mef	9,229,666.67 ₺	Nişantaşı	\$ 3,519,423.00
Nişantaşı	9,007,173.25 ₺	Mef	\$ 3,478,919.00
Ted	5,350,072.60 ₺	Ted	\$ 2,209,750.40
İstinye	5,083,126.00 ₺	Antalya Bilim	\$ 1,951,427.60
İstanbul Esenyurt	4,592,097.00 ₺	İstanbul Esenyurt	\$ 1,749,869.00
Antalya Bilim	4,381,850.00 ₺	İstinye	\$ 1,717,272.00
Sanko	4,367,333.33 ₺	Sanko	\$ 1,696,283.00
Alanya Hamdullah Emin Paşa	433,188.00 ₺	Alanya Hamdullah Emin Paşa	\$ 389,067.33

Tablo 7’de sunulan gelir durumlarının, en çok ve en az gelir elde eden 3’er üniversite için TL ve USD bazlı değişimleri Şekil 8 ve Şekil 9’da görselleştirilmiştir.

Şekil 8. En fazla 5 yıldır hizmet vermekte olan üniversitelerin yıllık gerçekleşen TL gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için)

Şekil 9. En fazla 5 yıldır hizmet vermekte olan üniversitelerin yıllık gerçekleşen USD gelir grafiği (en çok ve en az genel ortalama gelire sahip 6 üniversite için)

Hizmet Yıllarına Göre Gruplandırılan Üniversitelerin Beklenen ve Gerçekleşen Ortalama TL Gelirleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Olup Olmadığının Belirlenmesi İçin Yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Wilcoxon testi, hizmet yılları kategorilerinin her biri için ayrı olarak yürütülmüş ve sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Hizmet yılı	Üniversite sayısı	Std. Wilcoxon İstatistiği	Standart Hata	Anlamlılık düzeyi
5 yıl ve altı	10	-2,803	9,811	P<0,05
6 – 10 arası	21	-2.381	28,771	P<0,05
10 yıldan fazla	24	-4,286	35,000	P<0,05

Tablo 8’de görüldüğü gibi tüm kategoriler için ortalamalar arasındaki farkların .05 düzeyinde anlamlı çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla, her üç kategori için üniversitelerin ortalama gerçekleşen gelirleri ile ortalama beklenen gelirleri arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Daha açık bir ifadeyle, tüm hizmet yılı kategorileri için üniversitelerin gerçekleşen ve beklenen TL gelirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Dolayısıyla, gerek hizmet yılı fazla olan daha köklü gerekse henüz yeni kurulmuş olan vakıf üniversitelerinin hedefledikleri gelirleri elde edemedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Üniversitelerin Doluluk Oranları ve Gerçekleşen Ortalama TL Gelir Miktarlarının Hizmet Yıllarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğinin Belirlenmesi İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

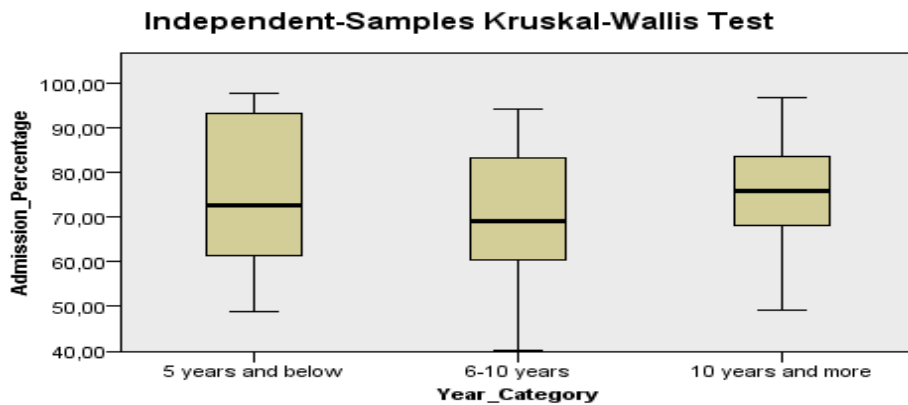
Üniversitelerin ortalama doluluk oranlarının ve gerçekleşen ortalama TL gelirlerinin hizmet yılı kategorilerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği her bir kategorideki üniversite sayısının 30'un altında olması nedeniyle ANOVA testinin non-parametrik karşılığı olan Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Bu analize ilişkin sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişken	Kruskal Wallis İstatistiği	Serbestik derecesi	Anlamlılık düzeyi
Doluluk oranı	1,101	2	$p>0,05$
Ortalama TL gelir	9,911	2	$p<0.05^*$

Tablo 9'daki bulgular incelendiğinde, ortalama doluluk oranları bakımından üç kategorideki üniversitelerin de anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, hizmet yıllarına göre üniversitelerin öğrenci doluluk oranlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı söylenebilir. Bu durum aşağıda yer alan Şekil 10'daki kutu grafiklerinde daha somut biçimde görülmektedir.

Şekil 10. Hizmet yılı kategorilerine göre üniversitelerin ortalama doluluk oranları

Yukarıdaki grafik incelendiğinde, her üç gruptaki ortalama doluluk oranının % 60-%80 arasında ve birbirine yakın olduğu görülmektedir.

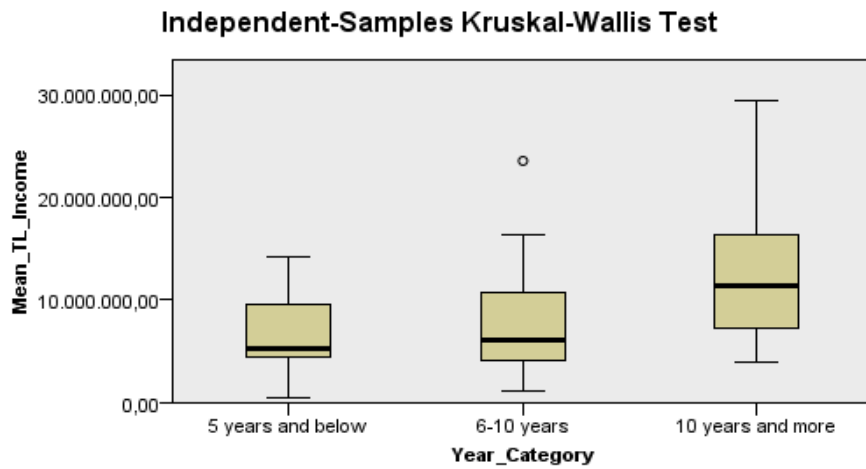
Öte yandan ortalama gerçekleşen gelir bağlamında ise Tablo 9'daki test sonuçlarına dayanarak en az iki kategori için anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Hangi kategoriler arasında anlamlı bir fark olduğunun incelenmesi için ikili karşılaştırma testleri yapılmış olup ilgili sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

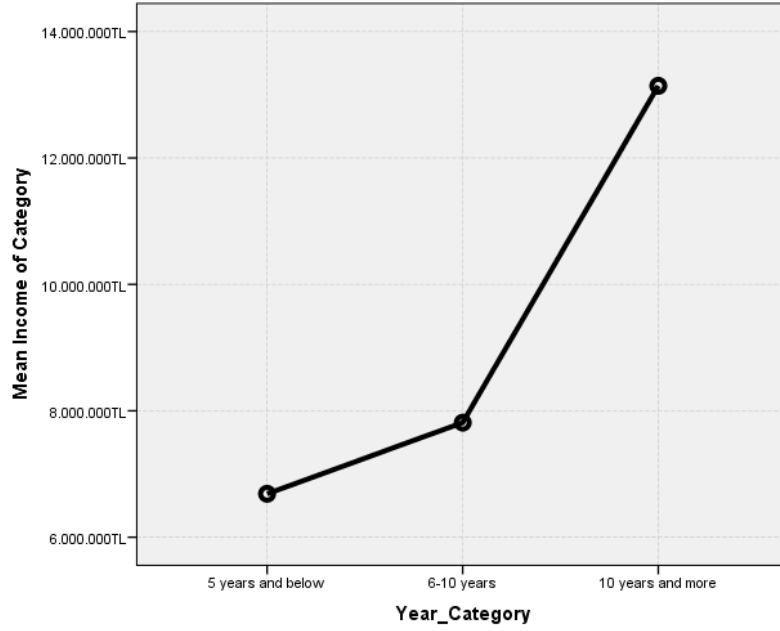
İkili Karşılaştırma Testi Sonuçları

İkili Karşılaştırma	Kruskal Wallis İstatistiği	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
5 yıl ve altı & 6-10 yıl arası	-2,457	6,155	p>0.05
5 yıl altı & 10 yıl üzeri	-15,267	6,030	p<0.05*
6-10 yıl arası & 10 yıl üzeri	-12,810	4,787	p<0.05*

Tablo 10'daki bulgular incelendiğinde, ortalama gelir bakımından 5 yıl ve altındaki üniversiteler ile 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip üniversitelerin anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Ancak 10 yılın üzerinde hizmet yılına sahip üniversitelerin diğer iki kategoriden de anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşma aşağıda yer alan Şekil 11'deki kutu grafiğinden ve Şekil 12'deki hizmet yılı kategorilerine göre ortalama TL gelirlerin çizdirildiği grafikten rahatça gözlemlenebilir.

Şekil 11. Hizmet yılı kategorilerine göre üniversitelerin ortalama TL gelirleri

Şekil 12. Hizmet yılı kategorilerine göre üniversitelerin ortalama TL gelirlerinin değişimi

Özellikle Şekil 12'deki grafik incelendiğinde, üniversitelerin hizmet yılları arttıkça elde ettikleri ortalama TL gelirlerin de arttığı görülebilir. Ortalama yıllık gelirin 10 yıl ve üzerinde hizmet vermekte olan vakıf üniversiteleri için 12 Milyon TL'yi aştığı dikkat çekmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitim ve ekonomi kurumları arasında dinamik bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin özünde eğitimin, ekonomik sistemin temel üretim değişkeni olan emeğe nitelik kazandırması yatmaktadır. Bu bağlamda insan kaynaklarının eğitim yoluyla niteliğinin artırılması, ekonomik kalkınma sürecinde büyük öneme sahiptir. Eğitimin ekonomik işlevi bağlamında konu ele alındığında, eğitim hizmetlerinin üretimi özünde yeni bilgilerin de üretimini ön plana çıkardığından, bilimsel bilginin üretimi ve bireylerin yetiştirilmeleri süreçlerinde yükseköğretim kurumları önemli sorumluluklar taşımaktadır (Adem, 2008).

Dünyadaki tüm ülkeler için ekonomi önemli bir toplumsal kurumu temsil etmektedir. Ekonomik büyüme ve geleceğe yönelik yapılacak yatırımlar da bir toplumsal kurum olarak ekonomideki istihdam kapasitesinin artırılmasını sağlamaktadır. Bilgi ekonomisinin gerektirdiği katma değeri yüksek olan üretim sürecinin gerçekleşmesi, yükseköğretim kurumlarından mezun olmuş nitelikli insan gücüyle sağlanabilmektedir (Alpaydın, 2015).

Bir hizmet olarak eğitimin üretilmesi için bazı stratejik kaynaklara gereksinim duyulmaktadır. Nitelikli eğitim hizmetlerinin üretiminde fiziksel ve finansal kaynakların yanında gereksinim duyulan en önemli kaynak insan kaynağıdır. Eğitim sistemlerinin kalitesi, bu sistemde görev alan bireylerin kalitesiyle ilişkilendirilmektedir. Bir başka ifadeyle eğitim sistemlerinin üreteceği ürünlerin niteliği, eğitim sistemlerinin sahip oldukları insan kaynaklarının niteliğine bağlıdır (Şişman, 2015).

Küresel bilgi ekonomisinin dünya genelinde varlığını yoğun olarak hissettirmesinin en önemli nedenlerinden birisi gelişen yeni teknolojilerdir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin üretim süreçlerinde yoğun olarak kullanımı, ulaşım olanaklarının gelişmesi, üretim gerçekliğinde meydana gelen değişimler ve üretim faktörlerinin değişimi, küresel bilgi ekonomisinde mevcut değişim süreçlerine örnek olarak verilebilir. Bu değişim süreçlerinden en önemlisi üretim faktörleri bağlamında en stratejik değişken olarak kabul edilen emeğin niteliğinin değişmesi gerçeğidir (Saruhan ve Yıldız, 2013).

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve inovasyon sonucunda üretilen yeni ürünler, insanların gereksinimlerini karşılama sürecinde eski ürünlerin yerine geçmektedir. Bu gerçeklik yeni teknolojileri ve ürünleri üreten örgütler için bir rekabet avantajı sağlamaktadır. Bilgi ekonomisinde rekabet, tüm örgütler için mutlak surette teknolojik gelişme sürecini içselleştirebilme yeteneğine bağlı hale gelmiştir (Kostakoğlu, 2017).

Sanayi devrinin ekonomi paradigmasında, mevcut rekabet sürecinde geri planda kalmış ülkeler için sermaye birikiminin sağlanamamasından dolayı ortaya çıkan sermaye açığı

önemli bir sınırlılığı temsil etmekteydi. Günümüzün bilgi ekonomisi gerçekliğinde dünyadaki rekabet sürecinde ülkeler arasındaki gelişmişlik farkı bilgi açısından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple çağımızda tüm ülkeler güncel bilgi stoğunun artırılması için yeni politikalar üretmektedirler. Bilgi tabanlı yeni ekonomik yapılanma sürecinde özellikle bilginin üretimi ve yayılması çabalarının hayata geçirilmesinde yükseköğretim kurumları önemli görevler üstlenmektedirler (Özsağır, 2013).

Küreselleşme gerçeği, içinde bulunduğumuz çağda popüler konu başlıklarından biri olarak ele alınmaktadır. Teknolojinin, bilginin ve sermayenin ülke sınırlarının ötesine geçerek dünya çapında hareketli bir yapı olarak kendini göstermesi, tüm ülkeleri yoğun olarak etkilemektedir. Küreselleşme tüm dinamik yapılarda yoğun bir dönüşüm süreci yarattığından, bu sürecin yükseköğretim kurumlarını etkilememesi olanak dahilinde değildir. Küreselleşme gerçeği, özünde dünya çapında rekabet edebilme sürecini de ortaya çıkardığından özellikle dünya çapında yeni bilgiler üretme ve bu üretilen yeni bilgileri paylaşma çabaları yükseköğretim kurumları arasındaki rekabeti de dünya çapında farklı bir boyuta taşımıştır (Marangoz, 2016).

Değişim süreci tüm eğitim örgütlerini etkilemektedir. Toplumların geleceğini şekillendiren yükseköğretim kurumları da bu süreci yoğun olarak yaşamaktadır. Yükseköğretim kurumlarının gelecekte başarılı olabilmeleri için gelecekte bazı temel politikaların uygulamaya geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Yükseköğretime olan talebin artışı, yükseköğretimin finansmanı, yükseköğretim kurumları ile sanayi işbirliği ve eğitimin verimliliği gibi konular, değişim sürecinde yükseköğretim kurumları için geliştirilmesi gereken bazı stratejik konu başlıklarını temsil etmektedir (Polatcan, 2016).

Yükseköğretime olan ilginin ve talebin her geçen gün artmasıyla birlikte dünyadaki tüm ülkeler gün geçtikçe mevcut bütçeleri içerisinde önemli bir payı yükseköğretim kademesi için ayırmaya başlamışlardır. Bunun en önemli gerekçesi, ülkeler için

yükseköğretim kademesinde öğrencilere daha nitelikli bir eğitim sunma ve araştırma süreçlerini daha ileri bir düzeye çekebilme politikalarında mutlak surette başarılı olma zorunluluğudur (Badem, 2014).

Bilgi ekonomisi gerçekliğinde yaşanan küresel rekabette yükseköğretim kurumları için sadece araştırma ve geliştirme fonksiyonlarına sahip olmak yeterli olmamaktadır. Araştırma ve geliştirme süreçlerine odaklanma yanında üniversiteler katma değer yaratan ticarileştirilebilir yeni bilgilerin de üretimine yoğunlaşmak zorundadırlar (Başar, 2014).

Sistem yaklaşımı çerçevesinde incelendiğinde yükseköğretim kurumları, belirledikleri amaçları gerçekleştirebilmek için çevrelerinden bir takım girdi ve kaynakları alarak işler, daha sonra da buldukları çevreye çıktı olarak arz etmektedirler. İnsan kaynakları kapsamında öğrenciler ve akademisyenler ve ayrıca finans kaynakları yükseköğretimin temel girdilerini temsil etmektedirler. Eğitim-öğretim süreçleri ve araştırma etkinlikleri kapsamında işlenen mevcut girdiler, yeni bilgiler ve yetişmiş nitelikli insan kaynakları olarak toplum yararına sunulmaktadır (Celep ve Tülübaş, 2015).

Bireylerin eğitim hizmetlerini talep ederken odaklandıkları pek çok değişken vardır. Bu değişkenlerden birisi de fiyat ve kalite algısıdır. Özellikle eğitim hizmetlerinin sunumunda bireyler aldıkları eğitim hizmetinin faydasıyla maliyetini karşılamaktadırlar. Bireyler için talep ettikleri eğitim hizmeti için ödemiş oldukları bedel önemli bir maliyet bileşenini temsil etmektedir (Bümen, 2017).

Yükseköğretim kurumlarından beklenen evrensel rollerin toplum yararı için hayata geçirilmesi, önemli bir maliyete de katlanmayı beraberinde getirmektedir. Bir başka deyişle yükseköğretim kurumlarının araştırma ve geliştirme süreçlerinin iyileştirilmesi, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkili bir şekilde sunulabilmesi, büyük yatırımların yapılabilmesine bağlıdır (Penpece, 2014).

Nüfus artış hızı karşısında yükseköğretim arz ve talebi arasındaki dengesizlikler, alternatif finansman kaynaklarına olan gereksinim, gelişen yeni teknolojilerin yoğun olarak kullanımının etkisi ve artan rekabet koşulları, dünyada vakıf üniversiteleri gerçekliğini ön olana çıkararak değişkenleri temsil etmektedir (Ayan, 2007, s.400). Yükseköğretim arzının mevcut yükseköğretim sistemi içerisinde artırılmasında, vakıf üniversiteleri devlet üniversiteleri ile birlikte önemli sorumluluklar üstlenmektedirler (Marşap, 2008, s.363).

Bu araştırma kapsamında, 2016 yılı itibariyle Türkiye’de hizmet vermekte olan toplam 55 vakıf üniversitesine ilişkin öğrenci kontenjanları ve ilgili yıl itibariyle bu kontenjanlara yerleştirilen öğrencilerden sağlanan gelir miktarları 2004-2016 yılları kapsamında analiz edilmiştir.

Her bir grup için ayrı olarak yürütülen Wilcoxon İşaretli Sıralar testleri sonucunda, üniversitelerin bekledikleri ve elde ettikleri ortalama gelirler arasındaki farkın istatistiksel anlamlı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla her bir grupta bulunan üniversiteler için genel bir değerlendirme yapıldığında, üniversitelerin hedefledikleri mali kazançta ulaşamadıkları söylenebilir. Bu sonuç, ayrıca doluluk oranlarının her bir kategorideki üniversiteler için ortalama olarak %70 civarında olmasıyla da paralellik göstermektedir.

Kruskall Wallis H testi sonucunda üniversitelerin ortalama doluluk oranlarının, hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Genel olarak her üç hizmet yılı kategorisinde yer alan üniversitelerin aktif oldukları yıllardan itibaren ortalama doluluk bakımından %70’lik bir hedefi tutturdıkları görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, doluluk oranları bakımından vakıf üniversitelerinin tamamına ilişkin genel bir değerlendirme yapıldığında, açılan kontenjanların ortalama olarak %70 oranında doldurulduğu söylenebilir. Elbette bu oran genel bir istatistik olup, bireysel olarak her bir üniversitenin yıllara göre ortalama doluluk oranları değişkenlik göstermektedir. Ayrıca bireysel olarak üniversitelerin bu durumları bulgularda sunulan grafik ve tablolardan incelenebilir. Ancak yine de bu bulgu

ışığında, daha fazla geçmişe sahip üniversitelerin diğer üniversitelerden daha fazla doluluk oranına sahip olacağı düşüncesinin doğru olmadığı değerlendirilebilir. Bu durum betimsel bulgular detaylı olarak incelendiğinde de görülmektedir. 10 yıldan fazla geçmişe sahip olan üniversiteler içerisinde doluluk oranı ortalama %90'ın üzerinde olan üniversitelerin (Örneğin Sabancı Üniversitesi) yanında yine aynı grupta %60'nin altında olan üniversiteler de (Örneğin Okan Üniversitesi) yer almaktadır.

Ortalama TL gelir miktarları için yapılan Kruskal Wallis H Testi sonucunda ise en az iki hizmet yılı kategorisi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. İkili karşılaştırma testleri sonrasında bu anlamlı farklılığın 10 yıl ve üzerinde geçmişe sahip üniversiteler ile diğer iki kategoride yer alan üniversiteler arasında olduğu görülmüştür. Gerçekten de 10 yıl ve üzerinde geçmişe sahip vakıf üniversitelerinin genel TL gelir ortalamaları, diğer iki üniversitenin ortalamalarının iki katından fazladır. Öte yandan 6-10 yıl ile 5 yıl ve altı kategorilerinde yer alan üniversitelerin ortalama gelirleri ise anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu açıdan bakıldığında, yeni açılan üniversitelerin sağlanan gelir bakımından gösterdikleri performansın 6-10 yıldır faaliyet gösteren üniversiteler kadar iyi olduğu yorumu yapılabilir. Öte yandan 10 yıl ve üzerinde geçmişe sahip üniversitelerin bu denli yüksek bir gelire sahip olmalarında, yıllık ortalama 15 bin USD üzerinde gelir sağlayan 3 üniversitenin olması etkili olmuştur. 6-10 yıllık üniversiteler içerisinde sadece bir üniversite 10 bin USD'yi aşarken, 5 yıl ve altında geçmişe sahip üniversitelerde ise en yüksek miktar 6 bin USD civarında kalmıştır.

Bu araştırmanın ortaya çıkarmış olduğu sonuçlardan hareketle, araştırmacılar ve uygulayıcılara yönelik geliştirilen öneriler aşağıdaki başlıklarda özetlenmiştir:

- 10 yıl ve üzerinde hizmet yılına sahip olan üniversitelerin düşük doluluk oranına sahip olmasına neden olan faktörlerin incelenmesi, gelecekte yapılacak araştırmalar için faydalı olabilecektir.

- Vakıf üniversitelerinin doluluk oranlarına etki eden faktörler, tüm paydaşların görüşleri alınarak incelenmek suretiyle gelecekte yapılacak olan araştırmalara katkı sağlayabilecektir.
- Benzer çalışmalar gelecekte yurt dışındaki vakıf üniversitelerinin doluluk oranları ve gelir düzeyleri bağlamında da genişletilerek Türkiye’deki vakıf üniversiteleri ile bu kapsamda karşılaştırılmasının, karşılaştırmalı eğitim yönetimi ve eğitim ekonomisi alanlarına katkı getirebileceği düşünülmektedir.
- Eğitim hizmetlerinin pazarlaması konu başlığı, eğitim ekonomisinin diğer güncel konularıyla birlikte disiplinler arası bir bakış açısıyla çalışılabilir.
- Vakıf üniversitelerinin ekonomik etkinliğine etki eden diğer faktörlerle ilgili, vakıf üniversitelerinin yöneticileriyle derinlemesine görüşmeler yapılabilir.
- Vakıf üniversitelerinin doluluk oranlarını etkileyen etmenlere yönelik iyileştirmeler sağlanabilir.
- Vakıf üniversitelerinden mezun olan öğrencilerin istihdamı kapsamında, vakıf üniversitelerinin mezuniyet sonrası öğrencilerle işverenlerin mesleki görüşmeler yapmasını sağlayan politikalar geliştirmeleri önerilebilir.

Kaynakça

Adem, M. (2008). *Eğitim planlaması*. (4. Baskı). Ankara: Ekinoks Yayınevi.

Alpaydın, Y. (2015). Türkiye’de yükseköğretim mezunlarının eğitim alanlarına uygun işlerde istihdamına yönelik politikaların analizi. A. Gümüş (Ed.), *Türkiye’de eğitim politikaları* içinde (ss.323-350). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Ayan, M. (2007). Türkiye’de vakıf üniversitelerinin geleceği. C.C. Aktan (Ed.), *Değişim çağında yükseköğretim. Global trendler-paradigmalar yönelimler* içinde (ss.399-403). İzmir: Yaşar Üniversitesi.

- Badem, A.C. (2014). *Üniversitelerde tam maliyetleme (Full costing)*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Başar, M. (2014). *Akademik girişimcilik. Kuruluş finansmanı ve şirketleşme süreci*. Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Birinci, M. (2014). Üniversitelerde stratejik yönetim uygulamalarının performansa etkileri: Devlet ve vakıf üniversitelerinin karşılaştırmalı analizi. *Yükseköğretim Dergisi*, Aralık, 4(3), 135-147. doi:10.2399/yod.14.013
- Bulut, M. (2014). Ekonomi ve yükseköğretim. *Yeni Türkiye Dergisi (Eğitim Özel Sayısı)*, 2(7), 737-744.
- Bümen, H. (2017). *Eğitim hizmetleri pazarlaması*. Bursa: Ekin Basım, Yayın, Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2017). *Sosyal bilimler için istatistik*. (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C., & Tülübaş, T. (2015). *Yükseköğretimin yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cevher, E. (2015). Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin eğitim faaliyetlerinin mevcut durumunun araştırılması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Nisan, 6(1), 25-50, http://sbedergi.karatekin.edu.tr/Makaleler/76392071_2.%20T%C3%BCrkiyede%20Vak%C4%B1f.pdf adresinden 01 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Çam-Tosun, F. (2015). Vakıf ve devlet üniversitelerinde bütçe yönetimi süreçlerinin bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, Mayıs, 23(2), 679-696. <http://79.123.169.199/ojs/index.php/Kefdergi/article/view/112/211> adresinden 01 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Çeken, N. (2012). *Yükseköğretimde eğitim pazarlamasını etkileyen faktörler: Devlet ve Vakıf Üniversitelerine yönelik eğitim pazarlaması anket uygulaması*. (Yayımlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 325234).
- Çimen, O. (2012). Yükseköğretimde talep-finansman-kalite *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Haziran, 6(3), 159-182.
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/84402> adresinden 01 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Erdoğan, İ. (2016). *Gelenekten geleceğe eğitim bilimi. Kuram ve uygulama*. İstanbul: Sümer Kitabevi.
- Erguvan, İ.D. (2010). *Vakıf üniversitelerinin Türkiye yükseköğretim sistemine etkilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 261981).
- Erkuş, A. (2017). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gökçekuş, H., & Yontar, A. (2008). Vakıf üniversitelerinde geleceğin planlanmasında inovasyon kültürü ve bilgi yönetimi ilişkisinin önemi. İ. Bircan (Ed.), *Türkiye'nin 2023 vizyonunda vakıf üniversiteleri içinde* (ss.56-75). Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.
- Günay, D. (2014). Türkiye'de yükseköğretimin mevcut durumu, sorunları, gelişmeler ve öneriler. *Yeni Türkiye Dergisi (Eğitim Özel Sayısı)*, 2(7), 678-695.
- İbrahimoglu, V.C. (2010). *Eğitimin iktisadi kalkınmadaki işlevinin Türkiye'de yükseköğretim örneğinde incelenmesi ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 279675).

- İlağa, H. (2010). *Vakıf yükseköğretim kurumlarının mali özerkliği ve vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 291420).
- Kabasakal, Ö. (2014). Yükseköğretimde çeşitlilik ve vakıf üniversiteleri. *Yeni Türkiye Dergisi (Eğitim Özel Sayısı)*, 2(7), 761-766.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi. Kavramlar-ilkeler-teknikler*. (31. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Korkut, H. (2002). *Sorgulanan yükseköğretim*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kostakoğlu, S.F. (2017). *Modern ekonomide rekabet. Geleneksel yaklaşımdan modern yaklaşıma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçükcan, T., & Gür, B.S. (2009). *Türkiye'de yükseköğretim. Karşılaştırmalı bir analiz*. Ankara: Seta Yayınları.
- Marangoz, M. (2016). *Girişimcilikte güncel konular ve uygulamalar*. İstanbul: Beta Basım, Yayın, Dağıtım.
- Marşap, A. (2008). Türkiye'nin 2023 vizyonunda vakıf üniversiteleri: Ekolojik çevre ve iklim değişikliği açılımları. İ. Bircan (Ed.), *Türkiye'nin 2023 vizyonunda vakıf üniversiteleri içinde* (ss.363-382). Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.
- ÖSYM. (2004). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları* <http://osym.gov.tr/dosya/1-28470/h/tablo4.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.
- ÖSYM. (2004). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu* [<http://osym.gov.tr/dosya/1-28505/h/1-2004ekkilavuz.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2005). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
<http://osym.gov.tr/dosya/1-28294/h/41.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2005). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://osym.gov.tr/dosya/1-28303/h/4-2005ektablo42.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2006). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2006_YERLESTIRME_KLVZ/6_TABLO4_.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2006). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2006OSYSEKLVZ/TABLO4.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2007). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2007_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/2007-OSYS_TERCIH_TABLO4.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2007). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2007ekyerlestirme/tablo4.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2008). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2008/2008_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/6_tablo4.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2008). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2008/OSYSEKYER/TABLO4.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2009). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/arsiv/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo4.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2009). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://osym.gov.tr/dosya/1-50996/h/2009osysektablo4.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2010). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2010/OSYS/Kilavuzlar/TercihKilavuzu/2010_OSYS_Tablo4.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2010). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2010/OSYS/Kilavuzlar/EkYerlestirmeKilavuzu/2010_OSYS_EKYER_KLVZ_6.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2011). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
<http://www.osym.gov.tr/dosya/1-57952/h/2011tablo4-2172011.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2011). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://www.osym.gov.tr/dosya/1-58386/h/2011osyseyerkilavuz-3-10-2011.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2012). *Yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2012/OSYS/2012OSYSKONTKILAVUZ.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2012). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://www.osym.gov.tr/dosya/1-60832/h/2012-osys-ekkilavuz-27092012-2.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2013). *Merkezi yerleştirme ile öğrenci alan yükseköğretim lisans programları*
[http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20\(Tablo%204\)_KB.pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20(Tablo%204)_KB.pdf) adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2013). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013OSYSEKAYERLESTIRMEKILAVUZU25.09.2013.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2014). *Yükseköğretim programları ve kontenjanları*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU14072014.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2014). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
[<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/osys-ek/t-4-baski15092014.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2015). *Yükseköğretim programları ve kontenjanları*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/OSYS/2015-OSYSKONTKILAVUZU01072015.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2015). *Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/OSYS/EKAYERLESTIRME/TABLO-421082015.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

ÖSYM. (2016). *Yükseköğretim programları ve kontenjanları*
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/OSYS/2016-OSYSKontenKilavuzu27062016.pdf> adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.

- ÖSYM. (2016). Yükseköğretim programlarına ek yerleştirme kılavuzu
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/OSYS/EKYER/TABLO-4_lisans04112016.pdf adresinden 01 Ocak 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Özel- Kadılar, G. (2015). Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin etkinlik çözümlemesi. *Eğitim ve Bilim*, 40 (177), 31-41. doi: 10.15390/EB.2015.1813
- Özkan, M., & Gedikoğlu, T. (2014). Türk yükseköğretim finansmanına ilişkin görüşler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, August, 4(2), 99-111. doi: 10.5961/jhes.2014.093
- Özsağır, A. (2013). *Bilgi ekonomisi. Tanım-uygulamalar-örnekler*. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Penpece, D. (2014). *Yükseköğretim kurumlarında pazarlama. Türkiye'deki mevcut durum*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Polatcan, M. (2016). Küreselleşme ve yükseköğretim. Paradigma değişimi, eğilimler ve Türkiye Yükseköğretimi. N. Çelebi (Ed.), *Küreselleşme ve eğitime yansımaları* içinde (ss.183-230). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sart, G. (2018). *OECD ülkelerinde küresel rekabet gücü ve yükseköğrenimin rolü*. G. Sart & E. Sarıdoğan (Eds.), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Saruhan, Ş.C., & Yıldız, M.L. (2013). *Çağdaş yönetim bilimi*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Basım, Yayım, Dağıtım.
- Sönmez, H. (2014). *Vakıf üniversitelerinde eğitim pazarlaması uygulamalarının öğrenci memnuniyetine etkileri üzerine İstanbul ilinde bir alan araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 365823).
- Söyler, İ. (2008). Eğitim hizmetleri bağlamında vakıf üniversitelerinin finansal ve vergisel sorunları [Financial and tax-related problems of foundation universities within the context of educational services]. *Maliye Dergisi*, Ocak-Haziran, 154, 52-76.

<https://maliedergisi.sgb.gov.tr/yayinlar/md/154/5.ilhamisoyler.pdf> adresinden 01 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.

Şakar, N. (2008). Vakıf üniversiteleri kurumsallaşmanın neresinde? İ. Bircan (Ed.), *Türkiye'nin 2023 vizyonunda vakıf üniversiteleri içinde* (ss. 177-184). Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.

Şimşek, M. (2014). Yükseköğretimin dünü, bugünü, yarını. *Yeni Türkiye Dergisi (Eğitim Özel Sayısı)*, 2(7), 696-706.

Şişman, M. (2015). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Temiz, E. (2014). *Vakıf üniversitelerinde finansal raporlama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 363134).

Yılmaz, T. (2014). Yükseköğretimde vakıf üniversiteleri ve Hasan Kalyoncu Üniversitesi örneği. *Yeni Türkiye Dergisi (Eğitim Özel Sayısı)*, 2(7), 767-768.

Yüksel, A. (2014). *Türkiye'de devlet üniversitelerinde uygulanan performans esaslı bütçeleme sisteminin vakıf üniversitelerine uygulanabilirliği ve veri zarflama analizi ile fakültelerin etkinliklerinin ölçülmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 350961).

Extended Abstract

The purpose of this study is to analyse the data of 55 foundation universities between 2004 and 2016 academic years in terms of the expected and realised number of students and income of preparatory and first grade classes. The sub-problems below have been tried to be answered in accordance with the general purpose of the study.

Within the context of the data between 2004 and 2016;

- What is the annual extent of change of student occupancy rates in the foundation universities having 10 or more years of service?

- What is the annual extent of change of average income in terms of Turkish Liras and American Dollars of foundation universities having 10 or more years of service?
- What is the annual extent of change of student occupancy rates in the foundation universities having 6 to 10 years of service?
- What is the annual extent of change of average income in terms of Turkish Liras and American Dollars of foundation universities having 6 to 10 years of service?
- What is the annual extent of change of student occupancy rates in the foundation universities having 5 or less years of service?
- What is the annual extent of change of average income in terms of Turkish Liras and American Dollars of foundation universities having 5 or less years of service?
- Is there a significant difference between the expected and realised average income levels of universities grouped according to the years of service?
- Is there a significant difference between the student occupancy rates and realised average Turkish Lira income and their years of service?

According to the results of Wilcoxon signed ranks applied separately to each group, there has been found a statistically significant difference between the anticipated and actual average incomes. Therefore, it could be stated that the universities in each group has not achieved the targeted income levels. It has been found out through the Kruskal Wallis H test that there is not a significant difference between the average occupancy rates and the years of service. Generally speaking, it could be inferred that the universities from three different categories sorted in terms of the year of service have achieved 70% student occupancy rate since they started their education and training activities. According to the results of Kruskal Wallis H test applied to the average income of the universities, there has been found a statistically significant difference within 'minimum two years of service' group. Paired comparison test has indicated that there is a significant difference between the universities that has over 10 years of service and those within other two groups. Indeed, the universities with over 10 years of experience have twice as much Turkish Lira average income than that of within other two groups. On the other hand, there is not a significant difference in terms of average income between the universities having 6-10 years of service and 5 or less years of service. When considered from this point of view, it could be stated that the income level of newly opened universities is as higher as that of the universities with 10 or more years of service. On the other side, the fact that the income level of the universities with 10 or more years of experience is so high accounts for three universities whose annual average tuition fee is over

15 thousand dollars. While there is only one university in 6-10 years of experience whose annual tuition fee is over 10 thousand dollars, the highest fee of the universities with 5 or less years of service is below 6 thousand dollars.